

The Regional Conference on Advancing Victim Assistance Implementation and Cooperation

**BHMAC Direktor
Enis Horozović**

U Bosni i Hercegovni je evidentirano ukupno 8.471 osobe (32 maloljetnica, 612 ženskih osoba, 122 maloljetnika, 7.852 punoljetna muškarca, 299 nepoznate) koje su izgubile život ili su povrijeđene u nesrećama izazvanim minama/ESZR u periodu između 1992. do 2023.godine.

Između ostalog, nadležnost BHM MAC-a u domenu pomoći žrtvama se odnosi na upravljanje centralnom bazom podataka BHM MAC-a koja sadrži i podatke o žrtvama mina/ESZR. U skladu sa Zakonom o deminiranju BHM MAC će osigurati da se i dalje prikupljaju, pohranjuju, analiziraju i dostavljaju podaci o nesrećama izazvanim minama/ESZR, razvrstani po spolu i starosnoj dobi žrtava, kako bi se omogućio ažurirani pregled broja žrtava i tačno razumijevanje potreba ove ugrožene grupe. Trenutno je u porcesu izrada nove baze podataka (IMMSMA CORE) koja će olakšati i unaprijediti prikupljanje i analizu podataka.

Osim toga, uviđajući značaj integriranja pomoći žrtvama u šire planove, politike i strukture na državnom i entitetskom nivou kako bi osigurali održivu podršku preživjelima, Komisija za deminiranje u BiH i BHM MAC će voditi računa da se podaci o žrtvama dostavljaju resornim ministarstvima i da su integrirani u šire planove i sisteme na državnom i entitetskom nivou.

Strategija protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine

Bosna i Hercegovina je razvila ključni dokument za planiranje i koordinaciju aktivnosti vezanih za deminiranje i pomoć žrtvama mina u Bosni i Hercegovini. Ova strategija ima za cilj da osigura sveobuhvatan i koordiniran pristup u borbi protiv opasnosti koje predstavljaju mine i neeksplodirana ubojna sredstva, kao i da pruži adekvatnu podršku žrtvama mina.

Strategija predviđa pet strateških ciljeva, za svaki strateški cilj je postavljeno nekoliko operativnih ciljeva, polazišta, pokazatelja i ciljanih stanja kao indikatora ostvarenja operativnih ciljeva.

Strateški cilj broj 5 se odnosi na pomoć žrtvama od mina i glasi : Sve žrtve mina/ESZR sudjeluju u društvu na jednakim osnovama sa drugima, njihove potrebe su identificirane i zadovoljene, a njihove egzistencijalne prilike unaprijeđene kroz pomoć utemeljenu na pravima i koja uvažava različitosti.

Kao jedan od operativnih ciljeva je formirano Koordinaciono tijelo Bosne i Hercegovine za pomoć žrtvama mina, kasetne municije i eksplozivnih sredstava zaostalih iz rata kao stručno i savjetodavno tijelo Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine, osnovano 2018. godine. Zadatak ovog tijela je koordinacija sa svim organizacijama i institucijama uključenim u pomoć žrtvama od mina.

Zadatak koordinacionog tijela je rad na zagovaranju koji treba dovesti do integracije pomoći žrtvama u relevantne mehanizme koordinacije, uključujući i zdravstvenu i socijalnu zaštitu, invaliditet, obrazovanje i smanjenje siromaštva. Koordinaciono tijelo nastoji podići nivo svijesti u ključnim ministarstvima u čijoj je nadležnosti pružanje pomoći žrtvama u BiH, u skladu sa obavezama iz domaćeg zakonodavstva i međunarodnih konvencija.

Vijeće za osobe sa invaliditetom Bosne i Hercegovine, nadležno je za provođenje i praćenje provođenja Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom. Vijeće za osobe sa invaliditetom BiH se sastoji od 20 članova: 10 članova su predstavnici svih nivoa vlasti (državni, entitetski i Brčko Distrikt), a drugih 10 članova su predstavnici organizacija osoba sa invaliditetom od društvenog interesa u entitetima i Brčko Distriktu.

Kompleksnost različitih nivoa nadležnosti u Bosni i Hercegovini predstavlja značajan izazov prilikom realizacije aktivnosti vezanih za pomoć žrtvama mina što je detektovano kao jedna od glavnih problema u realizaciji programa pomoći. U Bosni i Hercegovini, različiti zakoni i regulative koji se odnose na pomoć žrtvama mina primjenjuju se na različitim nivoima vlasti (državni, entitetski i kantonalni). Ovi zakoni se razlikuju u svojoj primjeni i sadržaju, što može dovesti do složenosti u implementaciji i koordinaciji.

Na entitetskom nivou Federacije Bosne i Hercegovine, važeći zakoni uključuju: Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju osoba s invaliditetom, Zakon o radu, Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice s djecom, Zakon o zdravstvenoj zaštiti, Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju, te Zakon o pravima boraca i članova njihovih porodica.

U entitetu RS, regulativa koja se odnosi na prava i podršku žrtvama mina uključuje: Zakon o zdravstvenoj zaštiti, Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju, Zakon o pravima boraca, vojnih invalida i porodica poginulih boraca iz odbrambeno-otadžbinskog rata, Zakon o zaštiti civilnih žrtava rata, te Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju osoba s invaliditetom.

U Brčko distriktu Bosne i Hercegovine nema Zakona o profesionalnoj rehanilitaciji i zapošljavanju, a postojeći zakoni su Zakon o socijalnoj zaštiti Brčko Distrikta BiH, Zakon o dopunskim pravima porodica poginulih boraca i ratnih vojnih invalida, Zakon o radu Brčko Distrikta BiH, Zakon o zdravstvenoj zaštiti Brčko Distrikta BiH, Zakon o zdravstvenom osiguranju Brčko Distrikta BiH.

Međunarodna saradnja

NVO “Posavina bez mina” Brčko je implementirala projekat “Digitalno upravljanje deminiranim zemljištem ”. Kroz projekat “Upravljanje deminiranim zemljištem na prostoru Brčko distrikta BiH” revidirana je baza podataka, te su revidirani podaci povezani sa geoprostornim podacima unutar geoprostorne baze Brčko distrikta BiH. Jedan sloj informacija odnosi se na preživjele od mina i porodice poginulih od mina, njihove lokacije i uslove življenja.

Ovo su važni podaci u smislu sigurnosti i zaštite preživjelih od mina u rizičnim i vanrednim situacijama, kao i socijalne i ekonomske uključenosti.

Drugi sloj se odnosi na evidentiranje mjesta minskih incidenata. Naučene lekcije iz ovog projekta su da se podaci znato razlikuju u odnosu na prethodni period zbog smrti, iseljavanja kao i promijenjenih potreba ove ugrožene populacije a koje je potrebno revidirati kako bi se mogli pronaći bolji modeli za pomoć. Ovo će poslužiti kao model za cijelo područje Bosne i Hercegovine prilikom prikupljanja i analiziranje podataka u novoj bazi podataka IMMSMA CORE.

Projekt pomoći žrtvama mina koji je realizovalo udruženje MDDC a koji je finansirala Savezna Republika Njemačka na području regija Hercegovine i sjeveroistočne Bosne obuhvatio je 37 žrtava mina. Oni su dobili nove i visokokvalitetne moderne proteze, osiguravajući ne samo funkcionalnost već i zadovoljavajuće visoke estetske standarde.

Projekat „Investing in Action 2023“ realiziran je od strane UDAS-a u toku 2023.godine, a partner projekta je Međunarodna koalicija za zabranu mina ICBL, Ženeva.

U 2023. godini organizacija amputiraca UDAS realizovala je projekat pod nazivom „Osnaživanje amputiraca, žrtava mina kroz ekonomsku podršku“. Donator/partner ovom projektu je Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida Prijedor.

Organizacija amputiraca UDAS u 2023. godini realizirala je i projekat „Pčelarstvo kao alat u osnaživanju žrtava mina u BiH – faza 3“. Partneri/donatori projekta su: ITF Slovenija, Pčelarska akademija Slovenije, Ministarstvo vanjskih poslova Slovenije, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srpske.

Realiziran je edukativni trening za žrtve mina od 29. do 30. marta 2023. godine, na kome je prisustvovalo 52 učesnika, od čega 42 žrtve mina iz BiH, 5 predstavnika Poljoprivrednog fakulteta Banja Luka i Grada Banja Luka, 1 žena sa invaliditetom. Cilj treninga je osposobiti žrtve mina u BiH za vođenje malih biznisa u oblasti pčelarstva, mogućnost nabavke dijela opreme za pčelarstvo, kao i način umrežavanja žrtava mina koji se bave pčelarstvom.

Ova konferencija pružila je priliku za unapređenje pomoći žrtvama mina kroz dijeljenje informacija, iskustava i najboljih praksi među zemljama i organizacijama. Naš zajednički cilj je povećati efikasnost naših napora i postići bolje rezultate za sve pogođene. Zahvaljujem se na vašem aktivnom sudjelovanju i predanosti. Nastavimo zajedno raditi za bolju budućnost.

BHMAC Direktor
Enis Horozović

